

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เพื่อหาแนวทางการพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล โดยผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพทั่วไปในการประชาสัมพันธ์ สภาพปัญหา ความต้องการตลอดจนศักยภาพในการจัดการประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อกำหนดแนวทางแก้ไขปัญห และจัดระบบการประชาสัมพันธ์สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีความเหมาะสม หลังจากนั้นจึงได้จัดกิจกรรมแทรกแซงในกลุ่มทดลองที่กำหนดไว้ และประเมินผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายหลังกิจกรรมแทรกแซง เพื่อประกอบเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสภาพการณ์ในการประชาสัมพันธ์ ปัญหา และความต้องการในการประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่ศึกษา โดยการประชุมกลุ่มและร่วมประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และแบบสอบถามสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 2 ตำบล คือ ตำบลหนองกอมเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคายซึ่งเป็นพื้นที่ทดลอง และตำบลปะโค อำเภอเมือง จังหวัดหนองคายเป็นพื้นที่ควบคุม หลังจากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ แล้วกำหนดแนวทางการพัฒนาโดยสร้างหลักสูตรการอบรม การฝึกทักษะปฏิบัติ และทดลองจัดรูปแบบปฏิบัติในกลุ่มทดลองที่กำหนดไว้ จากนั้นจึงได้ทำการสรุปผลการดำเนินการเพื่อเสนอแนะเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์ สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลตามผลการวิจัยครั้งนี้

5.1 ผลการวิจัย

5.1.1 สภาวะการณ์ปัจจุบันในการประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหาร

ส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานที่สร้างขึ้นใหม่ มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาครอบคลุมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จากกลุ่มตัวอย่างมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลละ 31 คน เป็นชายทั้งหมด ส่วนใหญ่อายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี

สภาพโดยทั่วไปในตำบล มีหอกระจายข่าวอยู่ทุกหมู่บ้านอย่างน้อย 1 แห่ง แต่ยังไม่มีการกำหนดลักษณะการบริหารจัดการโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หอกระจายข่าวอยู่ในความดูแลของบ้านที่ติดตั้ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้นำในหมู่บ้าน ไม่มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินการหอกระจายข่าว บางครั้งจึงทำให้เกิดการชำรุด ไม่มีค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซม หรือค่ากระแสไฟฟ้า ทำให้การใช้หอกระจายข่าวไม่เป็นไปอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง

สภาพการประชาสัมพันธ์ในองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่ได้กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการประชาสัมพันธ์อย่างชัดเจน ไม่มีการจัดทำแผนงานโครงการประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมตามบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้การประชาสัมพันธ์ไม่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลขาดความรู้ความเข้าใจในการประชาสัมพันธ์ และไม่มีความชำนาญในการจัดทำโครงการหรือการอนุมัติเงินงบประมาณเพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์

สำหรับการรับฟังข่าวสารประชาชน ประชาชนคิดว่าได้รับฟังข่าวสารจากองค์การบริหารส่วนตำบลน้อย หอกระจายข่าวเสียงดังไม่ชัดเจน และออกอากาศไม่ตรงกับเวลาที่อยากฟัง ซึ่งประชาชนมีเวลารับฟังมากที่สุดในระหว่าง เวลา 17.00-19.00 น. ดังนั้นจึงทำให้ประชาชนมีระดับความพึงพอใจในการรับฟังข่าวสารจากองค์การบริหารส่วนตำบลต่ำ

ซึ่งเมื่อนำสภาพการประชาสัมพันธ์ในองค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมาเปรียบเทียบกันโดยใช้สถิติ Chi-square พบว่า มีสภาพไม่แตกต่างกันและมีระดับความพึงพอใจในการรับฟังข่าวสารของประชาชนต่ำไม่แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.1.2 ปัญหาในการประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนตำบล

ปัญหาในการประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่ได้จากการร่วมประชุมระดมความคิดกับสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และออกแบบสอบถาม พบว่า มีปัญหาอยู่ 4 ประเด็นหลัก คือ 1) ปัญหาที่เกิดจากประชาชนในท้องถิ่น 2) ปัญหาที่เกิดจากองค์การบริหารส่วนตำบล 3) ปัญหาที่เกิดจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4) ปัญหาที่เกิดจากสื่อประชาสัมพันธ์ ก่อนกิจกรรมแทรกแซง ทุกประเด็นปัญหายู้อยู่ในระดับมาก ทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และเมื่อนำมาเปรียบเทียบ โดยใช้สถิติ Chi-square พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ภายหลังกิจกรรมแทรกแซง พบว่าในกลุ่มทดลองปัญหาในทุกประเด็นมีความรุนแรงลดลง เมื่อนำมาเปรียบเทียบก่อนและหลังกิจกรรมแทรกแซง โดยใช้สถิติ Wilcoxon Signed Ranks Test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่ากิจกรรมแทรกแซงมีผลทำให้ปัญหาในการประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลกลุ่มทดลอง เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ส่วนในกลุ่มควบคุมก่อนและหลังกิจกรรมแทรกแซง พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.1.3 ความต้องการในการประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนตำบล

ความต้องการในการประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่ได้จากการร่วมประชุมระดมความคิดกับสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และจากการสอบถาม พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีความต้องการให้มีการพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ และทักษะในการประชาสัมพันธ์ต้องการจัดตั้งศูนย์ประชาสัมพันธ์ ต้องการจัดระบบของหอกระจายข่าวหมู่บ้าน รวมทั้งต้องการกำหนดให้มีบุคลากรรับผิดชอบ

การประชาสัมพันธ์ และให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนทางวิชาการ โดยทุกประเด็นความต้องการอยู่ในระดับมาก ทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบโดยใช้สถิติ Chi-square พบว่า ทั้ง 2 กลุ่ม มีความต้องการในการประชาสัมพันธ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.1.4 ความสามารถในการประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนตำบล

หลังจัดกิจกรรมแทรกแซงแล้ว ได้ติดตามประเมินผลความรู้ ทักษะและความสามารถของกลุ่มตัวอย่างอย่างต่อเนื่อง พบว่า กลุ่มทดลอง มีความสามารถในการประชาสัมพันธ์มากกว่ากลุ่มควบคุม เมื่อนำมาเปรียบเทียบโดยใช้สถิติ Chi-square พบว่า ความสามารถในการประชาสัมพันธ์ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่ากิจกรรมแทรกแซงมีผลทำให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกลุ่มทดลอง มีการพัฒนาความรู้ และทักษะในการประชาสัมพันธ์ขึ้น

5.1.5 ความพึงพอใจและประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการรับฟังข่าวสาร

หลังกิจกรรมแทรกแซงความพึงพอใจของประชาชนในการรับฟังข่าวสาร กลุ่มทดลองมีความพึงพอใจมากกว่ากลุ่มควบคุม เมื่อนำมาเปรียบเทียบโดยใช้สถิติ Wilcoxon Signed Ranks Test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า กิจกรรมแทรกแซงมีผลทำให้ประชาชนในกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจมากขึ้น ส่วนประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการรับฟังข่าวสาร กลุ่มทดลองได้รับประโยชน์มากกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการประชาสัมพันธ์สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลในครั้งนี้ สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ คือ ได้แนวทางในการพัฒนาระบบประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้องค์การบริหารส่วนตำบล สามารถใช้การประชาสัมพันธ์ได้อย่างเหมาะสม เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น สามารถสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกันตลอดจนสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นในชุมชน ทำให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จะเห็นได้จากการมีส่วนร่วมของประชาชนในกลุ่มทดลอง ซึ่งเกิดจากการรับฟังข่าวสาร คือทำให้ประชาชนได้เสนอความคิดเห็นในโครงการต่าง ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำขึ้น ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ผสมผสานและแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ มาใช้ในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการรวมทั้งการจัดรูปแบบการใช้หอกระจายข่าว และการวางแผนการประชาสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ

จากการดำเนินกิจกรรมแทรกแซง โดยมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องพบว่า ประชาชนมีการตื่นตัวในการรับฟังข่าวสารมากขึ้น การเผยแพร่ข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกอมเกาะซึ่งเป็นกลุ่มทดลองเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านการประชาสัมพันธ์ภายในตำบลโดยใช้หอกระจายข่าว และการประชาสัมพันธ์ภายนอก โดยใช้สื่อวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ ทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกอมเกาะจัดขึ้นได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทุกฝ่าย และเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2541 ซึ่งเป็นวันนักข่าว องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกอมเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ก็ได้รับการคัดเลือกให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลดีเด่นในด้านการประชาสัมพันธ์ ได้รับโล่เกียรตินิยม จากนายสนธิวงศ์ อุเทศนันท์ ผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย อีกทั้งโครงการพัฒนาหนองกอมเกาะให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกอมเกาะได้จัดทำโครงการในการพัฒนาไว้เป็นเวลา 15 ปี เคยมีกระแสการคัดค้านจากประชาชนในตำบลอย่างมาก แต่เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีการจัดทำแผนประชาสัมพันธ์แล้ว กระแสคัดค้านดังกล่าวลดลง

ส่วนในองค์การบริหารส่วนตำบลปะโค ซึ่งเป็นกลุ่มควบคุมประชาชนไม่มีความตื่นตัวในการรับฟังข่าวสาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลปะโคไม่มีความสามารถในการประชาสัมพันธ์เพิ่มขึ้น เนื่องจากการไม่มีการพัฒนาที่เกิดจากกิจกรรมแทรกแซง

และเป็นที่สังเกตได้ว่า การดำเนินการกิจกรรมแทรกแซงของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกอมเกาะ ได้รับความสนใจจากองค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ๆ อีกหลายตำบลในจังหวัดหนองคาย ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำแบบอย่างการดำเนินการกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกอมเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย มาปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อนที่เกิดขึ้นไปพัฒนาขยายผลสู่องค์การบริหารส่วนตำบลอื่นต่อไป

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ จุดอ่อนที่พบมีอยู่ 3 ประการ คือ 1) การอนุมัติงบประมาณในการจัดกิจกรรมแทรกแซงขององค์การบริหารส่วนตำบลยังมีความยุ่งยาก เนื่องจากไม่อยู่ในแผนการใช้งบประมาณปกติขององค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยได้ร่วมกับสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอขอใช้งบประมาณฉุกเฉิน ตามคำสั่งของกระทรวงมหาดไทย เรื่อง เร่งให้การช่วยเหลือประชาชนในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำจากสภาวะค่าเงินบาทลอยตัว โดยการจัดทำเป็นแผนประชาสัมพันธ์ และใช้งบประมาณเป็นค่าตอบแทนใช้สอย ตามระเบียบของทางราชการในการฝึกอบรม 2) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในตำแหน่งตามวาระซึ่งหากมีการเปลี่ยนแปลงก็จะสูญเสียบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการประชาสัมพันธ์ที่ได้มีการพัฒนาตามการวิจัยครั้งนี้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ประสานให้อาสาสมัครประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน (อปม.) ซึ่งกรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี ได้จัดอบรมไว้ตำบลละ 1 คน เข้าร่วมเป็นกรรมการในภายหลัง 3) หอกระจายข่าวหมู่บ้าน ซึ่งถือว่าเป็นสื่อที่สำคัญที่สุดในการเผยแพร่ข่าวสารให้เข้าถึงประชาชน ไม่ได้มีการจัดตั้งตามทำเลที่เหมาะสม เนื่องจากตั้งตามบ้านผู้ดูแล เช่น บ้านผู้ใหญ่บ้าน บางหมู่บ้านจึงกระจายเสียงได้ไม่ทั่วทั้งหมู่บ้าน ส่วนจุดแข็ง คือ ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการประชาสัมพันธ์ด้วยตนเอง ทำให้เกิดความร่วมมือในท้องถิ่น และสามารถลดความขัดแย้งที่เคยเกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี

5.3 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐบาลโดยกระทรวงมหาดไทย ควรพิจารณาปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยเพิ่มโครงสร้างส่วนประชาสัมพันธ์ ซึ่งจากเดิม อบต. ชั้น 2-5 มีเพียง สำนักงานปลัด อบต. ส่วนการคลัง ส่วนโยธา และ อบต. ชั้น 1 มีส่วนสาธารณสุขเพิ่มขึ้น ให้กรมประชาสัมพันธ์โดยมีสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดเป็นหน่วยงานสนับสนุนทางด้านวิชาการ แผนงานในระดับจังหวัด ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาในทางนโยบายการประชาสัมพันธ์

2. รัฐบาลกำหนดบทบาทหน้าที่ ส่วนประชาสัมพันธ์ อบต. โดยมีกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้รับผิดชอบ ให้มีบทบาทหน้าที่ดำเนินการประชาสัมพันธ์ Two-Way Communications เพื่อเผยแพร่นโยบายรัฐบาลทั้งในระดับชาติ และระดับจังหวัดให้ประชาชนรับรู้ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ตลอดจนสะท้อนปัญหาจากประชาชนสู่รัฐบาล เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาอย่างถูกทิศทาง และตรงกับความต้องการของประชาชน

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงวิจัยและพัฒนา

1. จัดให้มีการพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดฝึกอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการประชาสัมพันธ์ การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ในท้องถิ่น เช่น หอกระจายข่าว ป้ายประกาศ ข่าวหมู่บ้านให้ครอบคลุมพื้นที่ที่มีการกำหนดแผนประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

2. มีการทดลองนำการวิจัยครั้งนี้ไปทำการวิจัยดำเนินการในระดับอำเภอ เพื่อสร้างเครือข่ายการประชาสัมพันธ์ในระดับอำเภอ สู่ตำบล หมู่บ้านอย่างเป็นระบบ

3. ให้อาสาสมัครประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน (อปม.) ที่กรมประชาสัมพันธ์จัดอบรมไว้แล้ว เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการประชาสัมพันธ์ตำบล หรือคัดเลือกบุคลากรหรือลูกจ้างในองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีความรู้ ความสามารถในการประชาสัมพันธ์ ร่วมเป็นคณะกรรมการประชาสัมพันธ์ อบต. เพื่อจะได้ดำเนินการโดยไม่ใช้งบประมาณของทางราชการ

4. จัดให้มีการเผยแพร่งานวิจัยทางสื่อสิ่งพิมพ์ หรือสื่อมวลชนเพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ๆ นำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป